

TÜRKİYE ÇOCUK VE GENÇ PSİKIYATRİSİ DERNEĞİ, TÜRKİYE ÇOCUK CERRAHİSİ DERNEĞİ ve ERGEN SAĞLIĞI DERNEĞİ BASIN BİLDİRİSİ

İstanbul'daki bir Devlet Hastanesi'nde doğum yapmış çocukların adli mercilere bildirilmediği yönünde gündeme gelen haberler, hem çocuk evlilikleri/gebeliklerinin ülkemizdeki boyutunu hem de adli bildirim sürecinde var olan görüş ayrılıklarını ortaya çıkarmıştır. Açığa çıkan tablo, çocuk yaşta evlilikler/gebelikler sorununun ne kadar yaygın olduğunu ayrıca mülteci çocukların da bu olumsuz tabloda önemli bir yer tuttuğunu göstermiştir. Öte yandan, tüm kamu görevlilerinin özellikle de sağlık çalışanlarının bildirim yükümlülüğü taşıdığı bu hassas alanda, adli sürecin bireysel inisiyatiflere bağlı olarak yürütülmesinin, hukuki görüş ayrılıklarının ve uygulamadaki tutarsızlıkların çocuğun zararı ile sonuçlandığı gerçeğini de yüzümüze vurmuştur.

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde ve Türk Ceza Kanunu'nda on sekiz yaşını tamamlamamış her birey “çocuk” olarak tanımlanmıştır. “Evlilik kurumu” ise yetişkin dünyasına ait olan, birçok boyutu ile yetişkin olgunluğuna gereksinim duyan, yetişkin cinselliğini içinde barındıran bir kurumdur. On sekiz yaş altı evliliklerden söz etmek, sadece evliliği değil aynı zamanda çocuğun cinselliğini de onamak anlamına gelmektedir. Çocuk yaşta evlilik, çocuğun hazır olmadan kendini yetişkin cinselliğinin içinde bulmasına ve henüz gelişimsel olarak hazır olmadığı ‘cinselliği’ fark etmesine ve böylece çocuğun cinsel istismarına neden olmaktadır. Aynı zamanda çocuğun cinsellik normlarıyla ilgili karmaşa yaşamasına, zarar görmüş bir cinsellik algısına sahip olmasına ve bu nedenlerle ruhsal açıdan kalıcı zarar görmesine de yol açmaktadır. Yetişkin görünümüne karşın bilişsel, duygusal, sosyal gelişimi açısından henüz gelişimini tamamlamamış olan on sekiz yaş altı çocuk ve gençler, evlilik eyleminin kendilerinde yaratacağı zararları ön göremezler. Evlilik kurumunun tüm boyutlarını değerlendirme yetisi ancak yetişkinlikte kazanılır. Çocukların güven duyduğu, kendisini koşulsuz teslim ettiği, duygusal ve bakım açısından bağımlı olduğu kişiler tarafından yani ebeveynleri tarafından yapılan yönlendirmelere karşı koyamayacağı, tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda, on sekiz yaş altı çocuk ve gençlerin verdiği evlilik kararının rızadan çok boyun eğme davranışı olduğu görülmektedir.

Kanunen on sekiz yaşını tamamlamamış kişi “çocuk” olarak tanımlanmış olsa da Türk Ceza Kanunu'nda on beş yaşını bitirmiş olan çocukla cebir, tehdit ve hile olmaksızın gerçekleşen cinsel ilişkinin “Çocuğun cinsel istismarı” başlığı altında değil “Reşit olmayanla cinsel ilişki” başlığı altında değerlendirildiği ve soruşturması şikâyete tabi bir suç olduğu bilinmektedir. Yukarıda belirttiğimiz nedenlerden dolayı bir çocuk ile cinsel ilişkide bulunan kişinin eylem sırasında cebir, tehdit ya da hile kullanıp kullanmadığı, çocuğun kendi şikâyetinde iradesini etkileyen bir durum olup olmadığı çocuk ile ilk aşamada karşılaşılabilen bizler gibi kamu görevlilerinin takdirinde olmamalıdır. Bu hususta, T.C. Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü'nün 30.08.2016 tarih ve “18 Yaşından Küçüklere Ait Çocukların Doğum Bildirimlerinin Cumhuriyet Başsavcılığına İhbarı” konulu görüş yazısında detaylı bilgilere yer verilmiştir. Bizler suçun bildirimini konusunda üzerimize düşen sorumlulukların

bilincindeyiz, tüm kamu çalışanlarının adli yükümlülük ve sorumluluklar konusunda bilgilendirilmesinin ve ülke genelinde eşgüdüm ve idarenin sağlanacağına inanıyoruz. Bilinmelidir ki çocuk yaşta gebeliklerin bildiriminin yapılmaması, sadece gebeliği olan çocukların değil onların doğan bebeklerinin de yeterince korunamamasına yol açmaktadır. Yetişkinlerin en önemli ve zorlu sorumluluklarından olan bebek bakımı ve yetiştirilmesi çocuktan beklenirken bu durum doğan bebek için de farklı riskleri ortaya çıkarmaktadır.

Çocukların istismarı ve çocuk yaşta gebelikler/evlilikler ile mücadelede sadece yasal düzenlemelerin yeterli olmayacağını, daha kapsamlı ve etkin çalışmalara ihtiyacımız olduğunu biliyoruz. Ancak, öncelikle Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne Taraf Devletlerden biri olarak ve çocuğun üstün yararını göz önünde bulundurarak, on sekiz yaş altı evlilikler ve mağdur çocuklar ile ilişkili devletin tüm kurumlarının ortak paydada buluşabilmesini ve ortak bir ses çıkarabilmesini bekliyoruz.

Bu tür haberlerin son bulması umuduyla; on sekiz yaş altındaki tüm bireyleri çocuk olarak kabul ettiğimizi; çocuğun yaşama, gelişme, eğitim ve istismardan korunma gibi pek çok hakkının elinden alındığı çocuk yaşta evliliklerin tümüyle karşısında olduğumuzu, bu tür evliliklerden çocukların korunması adına daha etkin çalışmalar yürütülmesi gerektiğine inandığımızı ve bu çabalarda üzerimize düşen sorumluluğu üstlenmeye hazır olduğumuzu kamuoyuna duyuruyoruz.

Türkiye Çocuk ve Genç Psikiyatrisi Derneği Yönetim Kurulu
Türkiye Çocuk Cerrahisi Derneği Yönetim Kurulu
Ergen Sağlığı Derneği